

Vaders

Walter liep met snelle passen door de straten van zijn jeugd. Afwisselend bonkten en verstomden zijn stappen op de vlonders in het zand. In de opgebroken straat scheen de zon ongenadig fel. Hij nam zijn zomerhoed af en wiste met een zakdoek het zweet van zijn kale schedel. Er zat een steentje in zijn schoen, precies onder de bal van zijn voet. Hij greep de eerste de beste lantaarnpaal die hij zag en schudde zijn voet net zo lang heen en weer tot het steentje verschoven was naar de punt van zijn schoen.

Verderop in de straat sloeg een vrouw een kleed uit. Hij herkende direct de spitse kin en de paardenstaart. Het was zijn vroegere buurmeisje. Hoe vaak hij niet aan die staart getrokken had. Vreemd om haar te zien in de hoedanigheid van een volwassen vrouw. Ze droeg een zonnebril en haar oorhangers wipten mee op de maat van haar bewegingen. Net op het moment dat hij bij het huis was aangekomen, trok ze het kleed naar binnen en sloot ze het raam met een klap.

De straat was bezaaid met glinsterende stukjes folie en confetti. Een half opgebrand kaarsje rolde nog uit naar de rand van de stoep en verdween in de goot.

Walter stak de sleutel in het slot van de voordeur en liep de smalle, steile trappen op.

De brief van zijn moeder was gisteren pas gekomen, maar gezien het poststempel al twee weken onderweg. Ze schreef dat ze hem dringend iets moest laten zien. Aan de hanepoten waarmee de brief geschreven was kon hij zien dat ze het meende. In al haar brieven was haar handschrift gewoonlijk klein en minutieus. Ze schreven elkaar regelmatig, maar zagen elkaar bijna nooit.

Hij werd opgeslokt door zijn werk. Zijn enige sociale contacten waren vrouwen die op hem vielen. Als hij wakker werd na een wilde nacht maakte hij heel huiselijk wat te eten. Maar gauw kwam dan toch weer de angst. Dan propte hij het brood in zijn mond, goot de laatste slokken koffie door zijn keel en verstopte zich op de wc. Vanachter de wc-deur verzocht hij zijn gezelschap vervolgens vriendelijk, maar dringend, het huis te verlaten. Als hij een half uur later op weg naar zijn werk was, was hij alles alweer vergeten. Net zoals hij vroeger op weg naar school ook snel vergat hoe stil het was geweest bij het ontbijt.

Zijn moeder had hem in haar eentje opgevoed en goed voor hem gezorgd. Voedzame maaltijden en schone kleren. Dat was wat hij van haar kon verwachten. Als hij pijn had of verdrietig was ging hij naar zijn kamer. Ze had een hekel aan huilen. Hij was flink, een flinke jongen. Over haar jeugd vertelde ze nooit iets.

Wat hij ervan wist had hij van zijn oma gehoord toen hij een jaar of zeven was. Zijn moeder was een vrolijk en springerig meisje geweest, dat haar armen om ieders hals sloeg en onophoudelijk kussen uitdeelde. Hem had zijn moeder nooit omhelsd of gekust. Er was iets gebeurd, zei zijn oma, maar ze vertelde dat in woorden die hij nog niet kende. Het enige dat hij zich herinnerde was het woord "meisje" en het woord "nee". Zijn oma had hem bij die woorden wel heel erg dringend aangekeken, alsof het iets was dat hij goed moest onthouden. Dat had hij gedaan en wat hij ook onthouden had was het liefdevolle gevoel waarmee zij altijd over zijn moeder sprak. Dat had hem in staat gesteld met haar te leven, zolang dat nodig was.

De deur op de tweede etage was gesloten. Hij klopte, maar er kwam geen reactie.

Hij klopte nog een keer, harder nu, en legde zijn oor tegen het verveloze hout.

Niets. Aarzelend liep hij de trap weer af. Misschien wist zijn vroegere buurmeisje wat er aan de hand was. Hij zou weer aan haar staart kunnen trekken en grapjes kunnen maken over vroeger, maar de brief met de hanepoten kwam hem weer voor ogen. Hij schudde zijn hoofd. Het had geen zin. Zijn moeder had weinig contact met de burens gehad. Hij ging de reservesleutel gebruiken. Hij wist dat ze daar niet van hield, maar hij moest toch naar binnen. Misschien was ze wel gevallen.

Misschien zelfs buiten bewustzijn. Zijn hart begon sneller te slaan. Hij rende de trap weer op en stak met trillende handen de sleutel in het slot.

*

Jane zat op het kleine stoeltje, vlak onder het raam. Als kind had ze daar altijd op haar knieën op gezeten. Met de ellebogen op de vensterbank om naar het rumour in de straat te kijken. Maar de straat was de straat niet meer. Er speelden geen kinderen buiten. Mensen liepen gejaagd over de vlonders, auto's reden af en aan.

De stoeptegels werden vernieuwd, grijs en glad, en de bankjes waar de ouderen op zaten waren weggehaald en kwamen niet meer terug.

Het kleed dat ze net uitgeschud had lag in een prop op haar schoot. Het zat vol chocoladevlekken en aangekoekte vla. Ze kneep haar ogen tot spleetjes, net zolang tot de vlekken veranderd waren in zonnebloemen.

Vijf jaar was Lilly geworden. Haar dochter had de hele middag het hoogste woord gevoerd. Met gloeiende wangen had ze tussen alle kinderen uit de buurt aan tafel gezeten; een papieren kroon op haar hoofd, scheef hangend op de rand van haar kinderbril. Ze hadden haar met glitter bestrooid. Later hadden ze verjaardagskaarten geknutseld van karton en folie, glimpapier, zoals de kinderen het noemden.

Jane was gek op kinderen. Een man hoefde ze niet. Haar eigen vader was verdwenen toen ze twaalf jaar was en had nooit meer iets laten horen. Ze had tegen de muren geschopt van woede toen haar moeder het haar vertelde. Later had ze ook het verdriet in haar moeders ogen gezien. Haar lieve moeder had na het verdwijnen van vader nog maar acht jaar geleefd.

Ze trok haar neusvleugels op. Er hing een vreemde lucht in de kamer. Het kwam van boven.

Ze was zeker weer bezig geweest, dat ouwe wijf.

Als vroeger haar zoon Walter Jane achterna zat in de donkere gang van het trappenhuis, een spel dat ze graag speelden, riep zijn moeder hem altijd terug. Haar stem klonk dan treurig en verongelikt, als een koerende duif. Na Walters vertrek was ze van een koerende duif langzaam veranderd in een solitaire roofvogel. De laatste keer dat Jane haar aanbood een tas naar boven te dragen had ze met vuile ogen naar haar en haar dochter Lilly gekeken.

'Je hebt al genoeg te sjouwen, niet? Met dat kleine monster.'

Tegenwoordig wenste ze haar niet meer tegen te komen. Ze gluurde eerst door een kier van haar deur voordat ze naar beneden ging. Gedoe, want de vrouw ging vaak naar buiten. Ze verzamelde.

Telkens als Jane haar met haar vuilniszakken zag slepen dacht ze aan de ratten en muizen die daarop af zouden komen. Aan brandgevaar door al dat oud papier. Aan broei en stank door de rotting in alle verpakkingen van de kant-en-klaar maaltijden. Ze had er wel eens wat opmerkingen over gemaakt. Ook over haar gewoonte om etensresten voor de vogels in de dakgoot te leggen. Het ouwe mens had gezegd dat ze zich er niet mee moest bemoeien. Dat ze beter op dat kind van haar kon letten dat zo lawaaiig door het huis liep. Dat ze geen rust meer had sinds dat kind er was. Tot slot had ze haar schouders nog hoger opgetrokken dan anders en geschreeuwd.

'Ik duw alle ratten met mijn bezem de dakrand af.' En toen had ze gelachen op een manier die Jane nog nooit zo gehoord had.

Ze hoorde stappen op de trap. Het ouwe wijf ging er zeker weer op uit. De stappen hielden halt voor Jane's deur, kwamen aarzelend weer op gang en verdwenen opnieuw naar boven. Vreemd. Het maakte iets in haar wakker. Ze moest ineens weer aan Walter denken, die aarzelende gang. Ze zag zijn verbaasde ogen voor zich. Rond en met wenkbrauwen die als kleine schuine streepjes er een droevig accent aan gaven. Ze herinnerde zich hoe hij als een kat de trap op klauwde. Gekromd, hangend aan de leuning, alsof hij altijd buiten adem was.

Weer kwamen de stappen naar beneden, sneller nu en gevolgd door een hevig gebons op haar deur. Jane stond op en hield het tafellaken als een berg voor haar buik. Ze zette de deur op de kierhouder en spiedde in de gang. Ze zag een grote man in een wit pak. Heel vaag, bijna zonder dat ze het besefte, daagde het silhouet van haar vader op. Zijn brede schouders. Het grote hoofd. Het zou toch niet waar zijn. Ze haalde de kierhouder van de deur af en deed de deur verder open. De man die voor haar stond had een kop vol zweet en hij ademde zwaar. Nu herkende ze hem.

‘Walter, jij hier?’

‘Jane?’ Op het laatste moment was haar naam hem te binnen geschoten.

Even vergat hij waarom hij op haar deur had gebonsd, zo verbaasd als ze naar hem keek, maar toen kwam hem wat hij net gezien had weer voor ogen en het opgejaagde gevoel weer terug.

‘Mijn moeder, ze ..., weet jij waar ze is? Haar huis, wat ik aantrof! Je kunt je er geen voorstelling van maken.’

‘Ik weet het, maar we hebben niet zoveel contact meer, Walter.’ Jane zag nu pas hoe ontgaan zijn gezicht was en hoe de zweetdruppels van zijn hoofd op het smetteloze pak drupten. Ze gooide het tafellaken achter de deur op de grond. ‘Moet ik even met je meegaan?’

Walter knikte. Samen liepen ze zwijgend naar boven.

Jane stapte de drempel over. Bij het naar binnen gaan greep ze meteen de punt van haar vest en duwde die voor haar mond. De stank was vreselijk. Ze keek naar de vloer en naar de roodgeschilderde pijlen. Als vanzelf volgde ze hun richting en haar verbazing groeide met elke stap. Het leek wel of ze zich in een film bevond, of in een museum voor moderne kunst. Ze voelde dat het geen verzonden beelden waren, dat ze uit iets echts voortkwamen.

‘Ik dacht dat ze alleen maar vuiligheid verzamelde, maar het is... gepland...ontworpen. Het is zelfs bijna mooi.’

Alle muren in de woning waren weggebroken. Op de vloer was de indeling van de verschillende kamers zorgvuldig weggevoerd. Rondom, tegen de muren, stonden opgezette dieren op kleine verhogingen, sokkels, tafels en voetbankjes, zelfs op een trapleer. Wilde dieren. Roofdieren. Tijgers, leeuwen, panters, hyena’s en vale gieren, de vleugels gespreid en de klauwen gekromd om een stuk bezemsteel of een tak.

Ontzet maar toch ook gretig kijkend liep Jane rond en voelde aan veren, snavels en bont.

Walters blik begon zich te concentreren op Jane. Op haar paardenstaart, op de beweging van haar kin die nu verborgen was door de trui en haar hand. Zelfs zó was ze nog mooi. Het kwam door haar blik, haar nieuwsgierigheid, de manier waarop ze het gevaar tegemoet trad. De schoonheid van de opstelling, zoals zij die benoemde, ontging hem volledig, maar omdat Jane zo stoutmoedig rondliep begon hij haar te volgen. Hij keek ook naar wat ze zag, maar het waren niet de dieren die zijn aandacht trokken. Het waren de teksten in het fijne handschrift, die hier en daar opvallend bij de voorwerpen waren geplakt.

Hij las wat zinnen, ...*in mijn verscheurde buik...., ...die duivel van beneden...* Sommige woorden leken zich los te maken uit het geheel, drongen zich naar voren alsof ze zichzelf vergrootten...*meisje...nee...* Hij werd duizelig. Wat was er ook weer met die woorden? Het waren woorden uit zijn oma’s mond, van vroeger. De woorden die zo vol mededogen met zijn moeder hadden geklonken. Hij moest de verbinding wel leggen. Tegelijk met dat besef kwam de schaamte. En de wanhoop. Hij begon te hoesten, liep naar Jane toe en pakte haar bij haar arm. Hij moest het haar vertellen, maar niet hier. Ze keek om en schudde haar hoofd.

‘Nog even.’

Vreemde schaduwen bewogen over de muren. Ze keek omhoog en zag huiverend hoe die ontstonden: aan het plafond bungelden stukken vlees. Niet het vlees van dieren, maar van mensen. Ze zag behaarde benen en voeten. Handen waaraan vingers ontbraken. Eén losse vinger hing apart en draaide rondjes. De vinger had een ring om. Ze kwam wat dichterbij en bestudeerde de ring. Ze kende die ring. Het was haar moeders trouwring. De ring die ze nooit meer droeg maar in haar kledingkast bewaarde en waar Jane wel eens mee speelde. De ring die Jane niet meer had kunnen vinden na haar moeders dood. Plotseling brak ook bij haar het zweet uit en haar maag verkrampde. Straks moest ze nog overgeven ook. Ze keek om zich heen, nergens een emmer of een kom. In het midden van de kamer stond de badkuip, net zo een als bij haar. Ze rende er naartoe, boog zich over de rand, kotste haar maag leeg. Slagroomslierten, restjes cake en de nootjes van de taart, die ze die middag gegeten had, dreven in het rode vocht dat in de badkuip stond. Ze tilde haar hoofd op en veegde met haar mouw haar mond schoon. Toen pas zag ze het hoofd. Het dobberde middenin haar braaksel. Het hoofd was rond en had flinke oren en een stevige nek. Ze leken op de oren, waar ze als kind geheimpjes in gefluisterd had of zomaar voor de grap in had geblazen. In de nek stak een stuk betonijzer, alsof het bijbehorende lichaam onthoofd was en het hoofd als een trofee gespietst was geweest. Vol ongeloof pakte ze het betonijzer beet en draaide het hoofd een halve slag. Het rode vocht golfde over de rand van de kuip en Jane sprong naar achteren. Ze had het goed gezien. Het was het gezicht van de man die ze zo lang niet gezien had. Het gezicht van de man die ooit verdwenen was zonder iets te zeggen. Het was het hoofd van haar vader.